

POGAJAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

7. číslo

Budyšin, julij 1972

Lětnik 22

Hrono na pražnik

Budźće přeco hotowi, kóždemu wotmołwjeć, kiž wot was słowo žada teje nadzije dla, kotraž je we was žiwa. 1. Pětr. 3,15.

Kajka je ta nadzija, kotraž je w nas žiwa? Jedna so jenož wo nadziju „na lěpše časy a dospołne derjeměće a derjehiće“? Nadzija čaka na Knjeza, kiž „přińdže, sudzić žiwych a mrtwych“. To rěka: „My njewěmy, što přińdže, ale my wěmy, što přińdže. Chrystus!“ Wón ma za nas křesćanow přichod w swojimaj rukomaj, a před nim mamy so zamołwjeć. Křesćanska nadzija je dale, štož Luther spěwa w swojim wěrywuznawarskim kěrļu: „Wšityc křesćenjo maju we nim k njebjesam mysl runu. Čěła budža žiwe jónu. Po časnej smjerći je žiwjenje nam hotowe we wěčnosti.“

A teje nadzije dla, kiž we nas nadzjomnje jenož njeje, ale kiž ma we nas žiwa być, mamy kóždemu wotmołwjeć, kiž wot nas słowo žada. Kajkižkuli wón je, ma prawo na to, zo bychmy jemu to prajili. My njesměmy kóždemu našu powěsć nanuzować, my njesměmy, kaž Jězus praji w předowanju na horje, „parle swinjom čiskać“. Někotry sebi ani žane słowo ani žanu wotmołwu nježada. Wón ma hinašu nadziju a hotowu wotmołwu we swojim zmysle. Wězo dyrbimy a móžemy tež z tajkim

rěčeć; přetož misionarska prikaznja našeho Knjeza nas stajnje zawjazuje.

Ale wosebje wažna je naša wotmołwa we wěcach wěry a křesćanskeje nadzije w sprawnej, hdyž tež druhdy horcej rozmołwje, hdyž čłowjekoj so wopravdže prócuja, haj bédža a wojuja wo wěrnosć. Hač bychmy kóždoho přeswědčili, hač bychmy přeco wuspěch měli, to steji na druhej stronje, wo to tež njeńdže, a we wěcach wěry njeje ženje wuspěch rozsudžacy. A naše słowo, kotřež sej druzy žada, dyrbi być přeco swědčenje. To druhdy tež lochko njeje, k tomu bychmy trjebali Swjateho Ducha. W swjatownikowym kěrļu prosimy tuteho Božeho Ducha: Ach wotewr' ert nam stajnje a swěte wutrobu!

A jedne je hišće nuzne: Hotowi dyrbimy k tomu přeco, w kóždym wokomiku być. Druhdy dyrbimy mjelčec a móžemy to tež, ale potom přińdže snano jónu nahle a njeńdžicy hodžina, w kotřež so tajke wotmołwenje a zamołwenje wot nas žada. Zo bychmy potom prawje na to přihotowani byli. A to smy, hdyž smy stajnje žiwi w nadziji, we wěrje, w lubosći, pod Božim słowom a w modlitwje. Hamjeń. La.

Subi

Před dwěmaj lětomaj běch hlódna, chora a zrudna. Njemějach žanoho domu, hdžež bych bydlić móhla. Kak je to džensa hinak! Dajće mi powědać, kak je to přišo.

Před dwěmaj lětomaj so raz kupach. Njedaloko mać muku saješe. Nahle so mje wopraša, što mam tam na ramjenju do blečka. Tón mějach hižom dawno, ale ja běch jón stajnje zawožděwala. Ja běch so bojala, što móhlo to być. Mać sej blečk wobhladowaše, so jeho dótknj, a ja ničo njezačuwach. Ja mać wobkedžbowach a so nadzjach, zo rjeknje, zo je wšitko w porjaddu. Mać njepraješe ani słowčka a woteńdže. Wona zawoła cyle přecelstwo a powědaše wo blečku na mojim ramjenju. A potom praješe to, što nihdy njezapomnu:

„Subi, ty dyrbiš dom wopuścić. Ty sy wusadna kaž twój nan. Ženje wjace njebudžeš strowa. Wostanješ-li doma, nas bohogo chłostaja. Dži z nanom a nihdy so dom njewróć.“

Nan wonhladaše stary, byrnjež hišće stary njebě. Na jeho wobliču bě jeho bolosć widžeć. Ruce měješe prostej a noze zawitej do starych lapow.

Tajki běše nan. A nět看 sym tež ja wusadna.

Z nanom woteńdžech z domu. Ničto wo naju njerodžeše. Wšityc so naju bojachu. Wusad je strašna chorosć. Wobaj běchmoj hlódna a mučnaja a njewědžachmoj, hdže hić. Při dróze steješe mała přibójska kapała. Mój pozastachmoj a so pomodlichmoj. Wosebje prošachmoj wo njebjesku pomoc, kotraž by naju wot naju chorosće wustrowila, zo bychmoj so zaso dom wróćić móhloj. Ale bohowka naju njebě wuslyšała. Nan hišće bóle chorješe. Wón bě strašnje mučny. Noze jeho jara boleše. Wón běhaše z najwjetšej nuzu.

Hdyž běše wšo zjědžene, štož bě namaj mać sobu dała, počach po prošenu chodzić. Ale ludžo naju wotpokazowachu:

„Wusadnaj staj. Što wamaj hišće k jědži dawac? Wój dyrbitaj tak a tak bórže wumrěć.“

Ja njeprěstach prosyć, přetož nan njemóžeše hlódny běhać. Znajmjenša za njeho dyrbjach něšto k jědži njeprasyć. Raz namaj da dobra žona něšto jědže:

„Ja sym křesćanka“, wona praješe. „Ja wěrju do Jězusa Chrystusa. Džitaj dale. Bórže přińdžetaj do města, hdžež ludži lěkuja a wustrowja. Tam su křesćenjo. Woni so tež wo waju budu starać.“

Mój běžimoj a běžimoj, ale město, w kotrymž chorych wustrowjeja, njeje přeco hišće widžeć. Tuž nadobona rjeknje:

„Subi, ja njemóžu wjace dale. Wostaj mje tu a dži sama dale.“ Nana wopuščić, zo by tam wumrěć? Chych so modlić, ale ja wjace njewěrjach, zo bohogo moju modlitwu slyša.

„Nano“, prošach, „mały kusk dyrbiš hišće dale hić, bórže dóńdžemoj do města, hdžež chorych wustrowjeja.“ Ja jemu pomhach dale so wlec. Skónčnje dohladachmoj so z daloka někajkich wrotow.

„Nanko, wutraj hišće chwilk. Hladaj, tamle je zawěće to město, hdžež chorych lěkuja.“

Lédma, zo tam dóńdžechmoj. Jara so bojachmoj, hač naju křesćenjo přijimaju.

„Ja njemóžu wjace dale“, zdychny nan.

„Zastuptaj a porěčtaj z misionarom“ — praješe namaj wrótnik — „ale nimamy žanych swobodnych městnow, a chorych je jara wjele.“ Mój běchmoj zadwělowanaj. Što z namaj budže? Tuž přiwjedže wrótnik hižom ludži. Woni běchu dobri a poñi lubosće a naju njewotpokazachu.

„Pomhajće namaj!“ — prošach. „Mój smój choraj a nimamoj wjace žadyn dom. Ničto naju nochce.“ Ke mni stupi sotra.

„Chcemy hladac. Začini woči, a ja so tebe na ramjenju dótknju. Hdyž to začuwaš, rjekni to.“

Ja začinich woči, ale ničo njezačuwach. Sotra a jeje pomocnicy wobhladachu sej mój chribjet a so jeho dótkach, ale ja ničo nječujach.

„Wusad je wšo začuće w twojej koži zničil.“

Potom wza sej nóz a mi kusk kože z ramjenja wurěza a jón přez mikroskop sebi wobhlada.

„To njesu waši bohogo was pochłostali, kaž wy prajiče, ale chorosć je zawinowal bacilus. Wón drje je jara mały, ale pod mikroskopom je wulki dosć, zo móžeš jeho widžeć. — Jenož Bóh móže tebe wustrowić. Wočakntaj tu! Pomhamy wamaj, hdy by tu jenož městna bylo.“

Mój čakachmoj a so při sebi prašachmoj, hač drje dobri ludžo za naju městna namakaja, hač jich Bóh namaj pomha. Ničo hišće njewědžachmoj wo Boze, kotryž čłowjekow lubuje. Našich bohow so bojachmoj a běchmoj přeswědčenaj, zo běchu woni naju z chorosću chłostali.

„Wój móžetaj wostać!“ Kak radost-

nje slyšachmoj powěšć sotry! Křescenjo su tola woprawdže dobroćiwu ludžo. Sotra zawoła muža a jemu kazaše, zo by nana donjesl do „špitala“, kaž so mjenowaše. Žony a holcy přinđzechu a mje witachu.

„Nas je tu na sto, a křescenjo su jara dobri čłowjekojo.“

Sotra dowjedže mje k dohladowarce tutoho domu. Wot njeje zhonich, zo dostanu nowu drastu. Kak běch ja zbožowna. Dołho hižom njeběch wjace žanu nowu drastu měła. Dohladowarka prikaza někotrym holcam, zo bychy mi ložo přinjesle. Hač dotal njeběch hišće ženje we ložu spała. Ja docyła wěrić njemóžach wšemu, štož so wokoło mje stawaše. Dohladowarka pósła mi lékarstwo, kotrež bě najlěpše přećiwu wusadej.

„Chcemy Boha Knjeza prosyć, zo by će wustrowil“ – praješe mi sotra, hdyž mi dawaše lékarstwo. Potom sej wobhladowaše mój chribjet, wza z małymi klěšćemi jehlu a rjekny:

„To njebudže boleć. Wolij w jehle budže činić, zo so bēte blaki na twójim chribjeće zhubja.“

A zawěrnje, po někotrych dnjach bě mi hižom lěpje. Ja mējach doś k jědži a mējach nowu, čistu drastu. Zbožowna běch. Wjele přećelkow mējach, z kotrymiž chodžach do šule. Tam wuknjach čitać, pisać a ličić. Jedna z wučerkow wučese nas z Biblije. Wona nam powědaše bibliske stawizny a pokazowaše nam wulke barbojte wobrazy. Wo Boze nam rěčeše, zo je tak swět lubował, zo je swojeho Syna Jězusa Chrystusa pósłał, zo by za nas wumrěl. Při tym sej myslach, jelizo tón dobry Bóh čłowjekow lubuje, tak ma tež mje lubo.

Raz přinđže wučerka ke mni:

„Twój nan je čezko chory. Doktorow pomocnik chodži wšědnje k njemu a powěda jemu wo Knjezu Jězusu. Za krótki čas pońdže twój nan ke Knjezej Jězusej do njebjes.“

Po někotrych dnjach praješe mi wučerka:

„Twój nan je nětk hižom w njebjesach.“

Nětko běch tak dospołnje sama.

Ja běch zrudna. Po cyłych hodzinach ležach na ložu a plakach. Ja nohcych jěsć ani na rěče dobreje wučerki poslušać. Moje koleginki chodžachu ke mni a mje tróštowachu.

„Wšitcy so za tebe modlmy, zo by Knjeza Jězusa póznała...“ – praješe jedna z nich. Wona mi přinjesa swoju Bibliju a mi z njeje čitaše.

„Subi“ – so mje po chwili prašeše – „čehodla njeprosych wučerku, zo by éi Bibliju dała?“

Tuž so na wučerku wobročich z próstwu wo Bibliju.

„Tu ty dostanješ, ale dyrbiš sej ju sama zaslužić. Kóždy džen budžeš dwór mjesć. Haj?“

Rad sym to činiła. Wšědnje sym dwór z horliwosću mjetla a hišće druhe džěla přewzach, dokelž w špitalu bě mało rukow do džěla. Čas so bórže miny. Wučerka přinđže:

„Subi, tu maš swoju Bibliju. Jara pilnje sy džěla. Nětk čitaj runje tak pilnje w Bibliji.“

Nětk sym zbožowna, zo mam sama swoju Bibliju. Wšědnje w njej čitam. Tam a sem chodži ke mni wučerka, kotraž mi wotmołwy dawa na pra-

šenja, přetož tak wšelke njerozumju. Skónčnje zrozumich, čehodla bě mój nan do njebjes wotešoł: Wón bě lubował Knjeza Jězusa. Tež ja sym Knjeza Jězusa zeznała a wěrju do njeho. Wot toho časa spěwam radostnje w njedželnej šuli kěrluš: Bóh je lubosć. Wjele, wjele bych chcyła za Knjeza Jězusa dokonjeć. Do bibliskeje šule chcu chodzić, a hdyž budu strowa, chcu hić ludžom wo Jězusa powědać. Ja prošu Boha Knjeza, zo bychy moja mać a cyła moja swójba a wšitcy ludžo z mojeje wjeski spóznałi a lubo měli našeho Zbožnika.

W Aziji a w Africe je 12–15 milion ludži natyknjenych z tutej strašnej chorosću. Pola štwórciny tutych cho-

rych je wusad natykwacy, wosebje na džěci. Wšón strach by so hodžal dospołnje wotstronić. W najwjace padach hodži so džensa wusad wuhojić.

W 127 krajach na zemi je 30. januar „džen wojowanja přećiwu wusadej“, na kotrymž so dary zběraja za wojowanje přećiwu strašnej chorosći wusada – za lékarstwo, wudržowanje klinikow a za pomoc při rehabilitaciji (to rěka, zo bywši wusadni, kotřiž su snadž jedyn staw zhubili abo su na někajke wašnje zlemjeni, nowe džělo nawuknu, z kotrymž móža so zežiwić).

Katarzyna Ulstrom
Kalendarz ewangelicki 1968

Jan Haješ mjez kemšerjemi Cyrkwinskeho dnja Laz njeje jenož z mjenomaj Handrija Zejlerja a Jurja Malinka zwjazany, ale tež z mjenom našeho lubeho a njezapomnišeho Jana Haješa. Jeho wutroba tak cyle nam slušese. Šćicha smy tež při jeho rowje pobyl.

Wusad

Jako Jězus z hory dele džěše, džěše wjele ludži za nim. A hlej, wusadny přinđže, poklakny so před nim a džěše:

„Knježe, chceš-li, móžeš mje wučisćić.“

Jězus přestrě swoju ruku, dótknny so jeho a džěše:

„Ja chcu. Budž wučisćeny!“

Chory bě hnydom wot swojeho wusada wučisćeny.

Jako Jězus do jednoho městka přinđže, zetkachu jeho džesačo wusadni muscy. Woni stejachu nazdała a wołachu: „Jězu, luby mištrje, smil so nad nami!“

Hdyž jich Jězus wuhlada, džěše jim:

„Džiče a pokažće so měšnikam!“

Jako tam džěchu, buchu wustrowjeni.

Wusadny je „wusadžený“ ze swojeje swójby, z normalneje čłowskeje towaršnosće dla swojeje natykwaceje chorosće. Wón wobohi je wustorčeny do pusciny.

Wusad (lepra) je dołholětna chorosć, kotraž so přez natykwowanje přenese. Wona potrjechi wosebje kožu a nerwowu system. Dołho je naj-

prjedy w čěle schowana a skónči zrudnje. Zawinowana je přez bacilus „Hansen“.

Tutón bacilus je poměrnje wulki a je podobny na bacilus suchoćiny. Hansen je jón w léče 1868 wuslědžil.

Znamjenja a wuwice chorosće. Čas mjez natyknjenjom a wudyrjenjom chorosće je jara dołhi: 2–25 lét, zwjetša pak 4–10 lét.

Spočatk chorosće natyknjeny sam njezačuwa.

Přenje znamjenja su potom: lišawojte blaki na čěle a stawach, brjódate kule na wobliču, brjowki a mikawčki wupadaja, małe začekliny wokoło nosa a wočow, začuće ze stawow so zhubi.

Wulke a twjerde kule nastawaja w koži abo pod kožu. Wone su napjelnjene z miliardami bakterijow. Wone rosćeja a skónčnje rozpadaja a dawaja wobliču wohidny napohlad. Porsty začekaja a z časom wotpadaja, štož dawa rukam stysknny a strašny napohlad, kaž zničenje nosoweje kosće we wobliču. Hustodosć dońdže tež k sleposći.

Za 10 do 20 lét chory zemrěje.

Natykowanje z tutej chorosću so přeco stawa wot čłowjeka na čłowjeka. Wosebje wohrožene su při tym džěci. Ženje so wusad njeprěnjese přez insekty.

Kalendarz ewangelicki 1968

Gruzinska cyrkej wosyroćena

Pjatk po jutrach, 7. 4. 1972, zemrě nagle katolikos patriarcha cyleje Gruzinskeje Jefrem II., 76 lět stary, swěrný pastyr swojeje cyrkwje, nadobny a sprawny čłowjek. Gruzinska cyrkej je w nim zhubila mudreho a starosciwego wótca, kotryž je swoje wysoke zastojnstwo w prawoslawnej cyrkwi 12 lět wukonjal.

Gruzinska prawoslawna cyrkej je jedna z najstarsich haluzow na štomje křesćanstwa. Hižom w prěnjem položcy 4. lětstotka – potajkim bórže po lěće 300 – zaklinča we wysokich horach Kawkaza słowo ewangelija z erta Niny Kapadociskeje, kotruž gruzinski lud džensa hišće česći jакp swoju narodnu swjatu. Křesćanstwo bě z Konstantinopla do Gruzinskeje přišlo. Biblija bu hižom w pjatym lětstotku do gruzinskeje rěče přeložena.

Stawizny gruzinskeje cyrkwje su wusko zwjazane z dónom cyleho naroda. Wone su polne hlubokeje tragiki a wulkeho rjekowstwa. Hižom w spóčatku cyrkwje dyrbyješe lud wojować wo swoju samostatnosť přećiwo Persičanam. W lětach 1198 do 1223 zapuści Džingiskan strašnje kraj. Wón bě z dalokeje Mongolskeje přišoł nimale hač do sameje Lužicy, hdžež buchu mongolske wójška 1241 pobite. W 17. lětstotku pak měješe

lud a kraj čerpić pod mohammedanami. W jutrownej noci 1617 daše šah Abbas I. 6 000 prawoslawnych mnichow zamordować.

Gruzinska prawoslawna cyrkej ma na 2 milion dušow.

Katolikos patriarch Jefrem II. rěkaše ze swojim swětnym mjenom Grigorij Šlowič Sidamonidze. Wón so narodži jako syn wjesneho psalmista w lěće 1896. W lěće 1912 skónči nišu duchownu šulu w Gori z wuznamjenjenjom, a pozdžišo seminar w Tbilisi. W lěće 1923 skónči wuspěšnje studij historisko-filologiskeje fakulty w Tbilisi. Hišće w samsnym lěće zastupi do klóštra a přiwza mjeno Jefrem. Štyri lěta pozdžišo bu w sławnej Cionskej katedrali w Tbilisi za biskopa wuswjećeny.

Za čas poslednjeje wójny je wulku zběrku nahromadžił za Čerwjeny křiž.

Njeboh patriarch Jefrem II. je wustupował jako wědomostny spisowacel na liturgiskim, na historio-hagiografiskim a tež na filologiskim polu. Jemu so dóstachu wšelke česće a wuznamjenjenja.

Drahamira Soukupová
w „Českim zapasu“
(skrótsjene)

Čehodla kupich sej runje Bibliju?

W Praze na Jungmannovej je knihupstwo „Kalich“. Tam je tež Biblija na předaň. Předawar so kupowarjow prašeše, čehodla sej runje Bibliju kupuja. Tu někotre wotmołwy:

Mać ma hišće zajim za nabožinu. Tak mi praješe, zo bych sej tu dóšoł a pohladał, hač by so mi lubila a sej ju snadź kupił.

student mediciny, 19 lět

Chcu ju hišće raz přeńć a přečitać – a tež naša cyla swjobja. Přetož Biblija njeje jenož dokument cylech stawiznow a cyleho čłowjestwa, ale pomha tež we wosebitych položnjach a nuzach a problemach.

lěkarka, 50 lět

Nochcu ju jenož sama za sebje, ale chcu ju z bratrom hromadže čitać, přetož tam steja zajimawe wěcy, kotrež so stachu.

kucharska wučomnica, 15 lět

Tele wudaće Biblije za 57,— kč (19,— hr) wobhladuju za dobry dar, kotryž chcu swojemu swakej k narodninam dać. Sama sym sej kupiła wudaće za 30,— kč (10,— hr) před třomi měsacami za swoje samsne wužiwanje. Ja sym katolska. Hač dotal je jenož wušoł Nowy Zakoň. Nětkle pak doma po wječorach so zaběramy ze stawiznami Stareho Zakonja.

techniska přistajena, 36 lět

Bibliju njejsym za sebje kupiła, ale za swogeho bratra, kotryž lětsa swój diplom čini. Za njón dōstanje jako myto tutu Bibliju. Ja sama mam swoju Bibliju. Dōstała sym ju před někotrymi lětami wot swojeje přećelki. To je stare, krasne wudaće. Ja sej njezwěrju prajić, zo Bibliju znaju. Štó by to mōhl prajić? Ja sym ate-

istka (bjezbōžna), dokelž sym tak kublana. Hdyž bych sej dyrbjala jednu knižku wubrać, ja bych sej wzała Bibliju, dokelž ma wona tajke čłowske mudrosće, jara stare, tak stare kaž čłowjestwo same, haj starše hač Biblija sama. Na problemy mojego žiwjenja wšak Biblija njewotmołwja, ale wo nich so w njej rěči, a možno, zo wšak tola hišće wotmołwy nama-kam.

wědomostna aspirantka, 27 lět

Džowka studuje a je sej Bibliju přala, k narodninam. Wona chodži na medicinsku šulu a je 19 lět stara. Wona so zajimuje za stare stawizny, a tak chcemy jej wjesele sčinić.

krawc, 46 lět

Bibliju sym sej kupił, dokelž sym hižom w njej čitał a chcu ju měč w swojej knihowni.

referent, 27 lět

Wosebje mje zajimuje Stary Zakoň. Bibliju chcu čitać z historiskeho a kulturneho stejišča.

student, 19 lět

Bibliju sym kupiła, dokelž sym katolska a mam zajim za nju. Wosebje pak so mój bratr za nju zajimuje. Tuž sym wjesoła, zo sym ju dōstała.

přistajena na wotpočinku, 60 lět

Biblija dołho njeběše na předaň. Ja chcu so wróćić do časow, hdyž chodžach do nabožnych hodžin.

kuchar, 46 lět

Tule knihu sej přeje mój přećel w Hollandskej, hdžež je hižom před 20 lětami wučahnył. Ja sam ju jenož znaju z toho, štož je so na wyšej šuli wo njej prajiło.

konstrukter, 34 lět

Ja sej ju kupju, dokelž dyrbi ju kōždy zdžěłany čłowjek měč. Doma

sym měli swoju swjobjnu Bibliju. Dokelž ju njemōžachmy rozdželić, kupju swojej džowce jednu.

přistajeny we wysokim šulstwje, 46 lět

Ja mam sama swoju Bibliju, tajku mału. Tale pak je za moju wučerku nabožiny. Wona ma słabej woči.

hołčka, 14 lět

Hišće ženje njejsym w njej čitał a kupił sym sej ju ze zajima za nju, wosebje za jeje moralne zasady. Budžemoj ju měč z bratrom hromadže.

technikarjej, 37 a 24 lět

Ja sym ju kupił za hołcy na pósce. Młodži ludžo maju wulki zajim za nju. Wona je jim něšto cyle nowe.

literarny dowěrnik, wuměnkar

Ja bych chcyla cyłu Bibliju přečitać. W poslednim času sym knihi čitała, kotrež sebi wazachu a citowachu Bibliju. Hač dotal sym jenož Nowy Zakoň čitała.

studentka, 19 lět

Bratrstwo, ewangelski časopis za młodzinu

Prōzdny su přiše. Njedzele dalkich jězbow a rjanych nazhonjenjow. Mōcne nas přeco zaso morjo wabi. Na wobrazu widžimy brjōh Čorneho morja njedaloko turkowskich mjezow.

Žiwjenje je Boži dar

Synodalny senior dr. V. Kejš je na předarjow swojeje cyrkwje list rozesłał, w kotrymž napomina k wjetšej kedžbnosci při jězdženju z awtom:

Lubi bratřa, lube sotry, kiž Wy z motorskimi wozydłami jězdziće, ja Was napominam a Was prošu, zo byšće tute spomožne srědki z najwjetšej kedžbliwosću a disciplinu wužiwali. Wono dže wo Waše žiwjenje a wo Wašu službu w cyrkwi, a wono dže wo žiwjenje druhich čłowjekow. My předuujemy, zo je žiwjenje Boži dar, nam wot Boha dowěřene kublo. Tuž dyrbimy wšo činić, štož je w našej mocy, zo njebychmy nikomu žaneje bolosće ani zrudoby načiniłi, zo njebychmy žiwjenje wohrozili.

Wotpokazane napominanje

Starši a nazhonitý čłowjek napominaše chutnje a ze swarjenjom młodeho susoda, zo by tola swoje nješwarne a džiwje jězdženje wostajił:

„Ty so hišće do smjerće zajědžeš a načiniš swojimaj staršimaj wulku zrudobu.“

Něšto měsacow pozdžišo znjezboži wón pola Holešowa smjertnje.

Z wasadow

Njeswaćidło. We Wbohowje móžeš taj 27. meje 1972 Weißec mandźelskaj swój dejmantny kwas swjećić.

Richard Weiß a Emma rodź. Wjenkec staj 60 lět w swěrnym mandźelstwje hromadže džětałoj, sej rjany statok natwariloj, w kotrymž je potom tež syn ze swojej swójbu bydlił a nětk tež hišće wnučk ze swójbu.

Jubilarka rad naš „Pomhaj Bóh“ čita.

Bóh Knjz chcył lubymaj mandźelskimaj dale spožćić miły a rjany wječor žiwjenja.

Klukš

Wosada — młoda a starša — prócowaše so w jubilejnym léće (1222 do 1972) mały muzej zestajeć. W prjedawšej knježej loži so molowaše a čisćeše, a skónčnje zběrachmy wšelke wěcy. Wosebje bě tež knjz Walter Schuster z Klukša k ruce. Wón nam wupožči stary gmejnski kamor, kiž hižo přez 70 lět na jeho łubi steješe, kaž tež protokolowu knihu z léta

Idyla z Płowdiwa

Plowdiw w Bołharskej je wulke a nowočasne město. Swětoslawné wiki so tam každe léto wotměwaja. Nowočasnych turistow pak wabi stare město.

1831. Tež mnoho wobrazow mamy wot njeho. Na starym katedru cyrkwinskeje šule leži najstarša zděržana cyrkwinska kniha z léta 1751, kiž ma na přěních stronach historiju wosady.

Bohužel mamy jenož mały knihow, kiž su so wot synow abo fararjow wosady napisali abo přeložili. Na jednym woknje leža tři knihi z ruki fararja Jana Kühna (1735—1763 w Klukšu): Přeložk biblije (1881), Jana Arndtowa „Paradiš-Zahrodka“ (1841) a přédowanske knihi (1751). Nimamy hač dotal starše wudaće knihow Jana Křižana, Korle Bohuwěra Šěcy a wězo tež Handrija Zejlerja. Tola to abo druge so zawěsće hišće namaka. Tak smy krasny chłěbowy kamor ze serbskim napismom z Jatrójba dostali. Njese napismo: M. J. (Jurk) 1872 (sto lět stary!) „Nasch schiedny klieb nam dženska daj a czieło derje wobstaraj, nas, Kneže, swarnuj psched wojnu, psched morom a psched dro-

hotu, sdžerž dobry měr nam kóždy czaš, a psched staroszju swarnuj nas.“

Swójba Kloš-Jurk z Jatrójba přewostaji kamor, w kotrymž ležeše tak někotry samopječeny chléb, wosadže. Wutrobny džak!

Jenički staroserbski Klukšanski pohrjebny křiž Herty Klošoweje je w našim muzeju. Přeco zaso, hdyž před tutym křižom mačerje steju, myslu na to, zo su potomnicy — znajmjeńša w Kobelnju — z cyrkwje wustupili.

Nimoměry bohaty — za Klukšanske wobstejnoscě — je karan z léta 1701, kiž je Caspar Friedrich von Gersdorff wosadže darił. Je to sam-sny, na kotrehož přece je farar Faber, junior, Łaćansku šulu w Klukšu založil. Stary kamor z drastu z léta 1817 je nam tež knjz Walter Schuster z Klukša požičil. Kamor je rjenje z ruku molowany.

Wot Lehmanec z Klukša mamy najstarši wobraz z léta 1790 kaž tež zajimawe karty wokoło 1300 a 1400. Syn tutoho doma — nětko farar — Siegfried Lehmann je so jara ze stawiznami wosady zaběrał a hižo prjedy muzej na cyrkwinej wěži založil, jón pak — eksponaty běchu jeho swójstwo — zaso sobu wzal.

Hišće druhe wěcy su pola nas namakać. Bóh daj, zo by wosada tež z tutoho kućika zašlosće načerpała wjesolosc za přítomnosć a přichod.

Klukš:

Dolholětny člon Klukšanskeho cyrkwinskeho předstejičerstwa a nětko čestny sobustaw Korla Hottas ze Zahowa zemřě 14. apryla 1972 w Budyšinje. Wosada a cyrkwinske předstejičerstwo žaruje wo swojeho bratra a poruča jeho do Božich rukow.

Naš kublanski džěń skónči so w Praze

Wot 3. dnja swjatkow (23. 5. 1972) hač do štwórtka běchmy hromadže w cyrkwinskim domje Eben Ezer w Bělej Horje w Hrodzišćanskej wosadže, zo bychmy dale wuknyli w serbskej rěči a so zaběrali z prašenjemi wěry w našim času.

Pjatk, 26. 5., potom dojdžechmy hromadže do Prahi. Tež tam chcychmy wuknyć.

Pola nas so wjele rěči wo džěle lajkow we wosadnym žiwjenju, a my za nowymi formami pytamy a so prašamy jedyn druhého za jeho nazhonjenjemi. W Čěskobratrskéj cyrkwi maju dawno hižom zakon, zo móže lajk być předsyda cyrkwinskeho předstejerstwa.

„Je pola Was powšitkownje lajk předsyda?“

„Snano w 25 proc. našich wosadow. We wulkich městach skerje. Na wsach zřědka.“

Někotre prašenja, kotrež nastupaja wosadne žiwjenja:

„Chodža džěci ze swójbow Čěskobratrskéj cyrkwje do nabožiny?“

„Bohužel dawno nic wšitke.“

„Maće we wosadach wěste skupiny: skupiny za žony, za wowki, za muži, za mandźelskich?“

„Pola nas so nětko derje wuwuwa schadźowanje młodych ludźi, 20 do 30 lět starych.“

„Kak husto so zeńdu wob měsac?“

„Jónkróć.“

„My mamy kmótriske wopisma. To rěka, zo dyrbi kóždy kmótr wopismo swojeho wosadneho fararja přinjesć, zo je jako kmótr připóznaty. Tole wuswědćenje njedostanje, štóž sam swoje džěci njesće do nabožiny. Maće Wy podobne postajenja?“

„My so kmótrów jenož prašamy, hač su zwólniwi, so z staršimaj starać wo nabožne kubljanje džěsća.“

„Što činiće, hdyž přińdu zawosta-

Zlota haska w Praze

Kejžor Rudolf II. (1576—1612) je tu zady měšćanskeje murje w maličkich domičkach swojich alchymistow zasydlił, zo bychy jemu zloto nadžětałi.

jeni a sej přeja křesćanski pohrjeb za swojeho přiwuzneho, kiž bě z cyrkwje wustupil?“

„Tajke pohrjebny njewotpokazamy, přetož přédowanje plaći žiwym a nic mortwemu. Za nas su pohrjebny wazne móžnoty misionstwa.“

Za nas bě tale rozmołwa w Praze jara powučaca.

Zahe běchmy rano wotjěli. Pozdže wječor běchmy zaso doma. W.

Starokatolska cyrkew w ČSSR

Do tuteje cyrkwje słuša na 3 000 dušow w 6 wosadach a w 2 filijalnymaj wosadomaj. 12 měšnikow, mjez nimi 7 na wotpóčinku, wukonjeja duchownu službu. Na Husowej fakulće w Praze studuja 3 młodži na starokatolske duchownstwo.

Starokatolska cyrkew w ČSSR tu chwilu žanoho biskopa nima, ale generalny wikar dr. Jan Heger steji na jejnym čole. Synoda, kotraž ma 25 sobustawow, schadźowaše so w měrcu 1972.

Starokatolske cyrkwje nastawachu we wšělkich katolskich krajach, hdyž bě bamž 18. 7. 1870 na watikanskim koncilu dogmu wudał, zo so wón ženje njemyli, jelizo we wěcach wěry a pócćiwoscě „ex cathedra“ rěči.

Pomhaj Bóh, časopis ewangeljskich Serbow. — Wuchadža jónkróć za měsac z li-cencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangeljskich duchownych. — Hrowny zamówtwy redaktor: superintendent Gerhard W i r t h - Njeswaćidlski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisć: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1301).